

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-02-27

Diarienummer 1661/24

Handläggare

Sara Lundqvist

Telefon: 031-3670120

E-post: sara.lundqvist@educ.goteborg.se

Yttrande över motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, handling 2024 nr 194 (SLK-2024-00958)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås

1. Avstå från att kommentera förslaget om att Kommunstyrelsen bör besluta om ett förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer, då detta inte påverkar verksamheter inom utbildningsförvaltningen där förbudet redan finns både i skollokaler samt därtill hörande utomhusmiljö.
2. Tillstyrka förslaget att socialnämnd centrum ges i uppgift att i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter genomföra en informationskampanj riktad till ungdomar i hela Göteborg samt deras vårdnadshavare.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har överlämnat remiss angående motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD), samt Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, handling 2024 nr 194 till utbildningsnämnden för yttrande. I motionen framhålls att bruket av lustgas har ökat markant bland ungdomar. Då nya studier på lustgasens effekter visat på stora hälsorisker, vill motionärerna införa ett kommuntäckande förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer samt att socialnämnd centrum i samarbete med bland annat skolan ska genomföra en informationskampanj riktad till ungdomar och deras vårdnadshavare.

Förvaltningen instämmer med motionärerna om att ökningen av lustgasanvändning bland barn och unga är mycket oroväckande. Det framgår bland annat av av CAN:s drogvaneundersökningar att det är många barn och ungdomar som har testat lustgas i syfte att berusa sig. Socialdepartementets utredning *En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)* har analyserat och tagit ställning till hur lustgas ska regleras, och har också föreslagit nödvändiga författningsförslag som föreslås träda i kraft under januari 2026. Förvaltningen ser positivt på en sammanhållen och systematisk reglering inom området för att uppnå en effektiv och rättssäker tillämpning till skydd för folkhälsan, med särskilt fokus på att uppnå en hög skyddsnivå för barn och unga. Utbildningsförvaltningen tar inte ta ställning till förslaget om att Kommunstyrelsen bör besluta om ett förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer, då detta inte specifikt

påverkar verksamheter inom förvaltningen där förbudet redan finns både i skollokaler samt därtill hörande utomhusmiljö. Förvaltningen tillstyrker förslaget i motionen om att socialnämnd centrum ges i uppgift att i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter genomföra en informationskampanj riktad till ungdomar i hela Göteborg samt deras vårdnadshavare.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Göteborgs Stad har genom det kommunala grunduppdraget en viktig roll och stor potential att arbeta för hållbar utveckling. Utöver de direkta hälsoriskerna är lustgas en kraftfull växthusgas som har en förödande inverkan på klimatet. Gasen är mycket mer potent än koldioxid när det gäller att bidra till den globala uppvärmningen då den har en destruktiv effekt på ozonskiktet.

Bedömning ur social dimension

Skolan har ett viktigt uppdrag i att förmedla vikten av sunda levnadsvanor. Det utgör en avgörande del i ett samhälles arbete för god folkhälsa för medborgarna. Sunda levnadsvanor grundläggs i en tidig ålder och näst efter hemmet är skolan den miljö som påverkar barn och ungas värderingar, val av livsstil och levnadsvanor mest. Skolans uppdrag i denna fråga går också i linje med FN:s konvention om barnets rättigheter som fastslår att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet. Konventionens artikel 24 uttrycker rätten till god hälsa, och artikel 33 fastslår att barnet har rätt att skyddas från olaglig användning av narkotika och andra droger.

Samverkan

Tjänsteutlåtande samverkas med de fackliga organisationerna i FSG 2024-03-17.

Bilagor

1. Motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) samt Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, handling 2024 nr 194
2. *Information om lustgas för dig som möter ungdomar i Göteborg,*
Informationsblad från Socialförvaltningen centrum 2022-02-07

Ärendet

Utbildningsnämnden har att ta ställning till motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, handling 2024 nr 194. Utbildningsnämndens yttrande ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 2025-04-01.

Beskrivning av ärendet

Motionärerna Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) uppmärksammar riskerna med att användningen av lustgas kraftigt har ökat under det senaste decenniet, något man menar påverkar både ungdomars hälsa och välbefinnande, samt påverkar miljön negativt. Inget nationellt förbud har ännu införts och därmed föreslår motionärerna att Göteborgs Stad inför ett stadstäckande förbud mot användning och innehav av lustgas i offentliga miljöer i syfte att missbruket av lustgas ska minska. Motionärerna lyfter att många ungdomar är omedvetna om de allvarliga hälsoriskerna med lustgas och föreslår därför att Staden i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter genomför en omfattande informationskampanj som riktar sig till ungdomar och deras vårdnadshavare.

Motionärerna har lämnat följande förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen beslutar om ett kommuntäckande förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer som införs i Göteborgs lokala ordningsföreskrifter.
2. Socialnämnd Centrum i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter, genomför en informationskampanj som riktar sig till ungdomar i hela Göteborg och deras föräldrar.

I mars 2024 kom ett betänkande från Socialdepartementet; *En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas* (SOU 2024:23), som utbildningsförvaltningen yttrade sig över i en förvaltningsremiss i juni 2024. Här påtalas behovet av en reglering av bland annat lustgasförsäljning, vilket förvaltningen ställer sig positiv till.

Skolan har ett viktigt uppdrag i att förmedla goda levnadsvanor. Detta görs på olika sätt, bland annat genom att alla elever i årskurs 1 genomför en elevhälsoenkät som följs upp med ett elevhälsosamtal med skolsköterska för att på så sätt fånga upp frågor om hälsa ur ett brett spektrum. Enligt gymnasieskolans läroplan har rektor ett särskilt ansvar för att eleverna får kunskaper om riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger. Det finns en riktlinje för förvaltningens arbete mot droger som innehåller information om hur skolorna ska arbeta förebyggande, hur de ska agera vid misstanke om eller konstaterad drogaktivitet och kring vilka åtgärder som ska vidtas när elev är drogpåverkad på skolan samt åtgärder vid misstanke om försäljning av droger. Det finns även rutiner för samverkan mellan skolan, socialtjänsten och Mini Maria kring elever på gymnasiet och anpassade gymnasiet med alkohol- och/eller annan drogproblematisering samt en rutin kring drogtestning vid misstanke om missbruk.

Drogvaneundersökningen genomförs årligen av Centralförbundet för Alkohol- och Narkotikaupplysning CAN, och har sedan år 2022 utökats för att även innehålla frågor om bruk av lustgas. Detta med anledning av att det uppmärksammades att det fanns tecken på en tydlig ökning av lustgasbruk i berusningssyfte bland ungdomar. I 2022 års undersökning lade CAN till en fråga om lustgasanvändning. Resultatet av den undersökningen visar att 6 procent av eleverna i årskurs 9 hade provat lustgas någon gång

och bland eleverna i gymnasiets årskurs 2 uppgick motsvarande andel till 17 procent. I 2023 års undersökning hade användningen minskat något då uppgav 5 procent av eleverna i årskurs 9 att de någon gång använt lustgas och av gymnasieleverna i årskurs 2 var det 14 procent som uppgav att de provat lustgas. Socialförvaltningen centrum gick i samband med detta också ut med information och stöd till bland annat skolor – Information om lustgas för dig som möter ungdomar i Göteborg. (se bilaga 2). Frågan lyftes också på professionsmöten med samtlig personal inom elevhälsan på utbildningsförvaltningen.

Utbildningsförvaltningens bedömning

Förvaltningen instämmer med motionärerna om att lustgasanvändning för berusning bland barn och unga är mycket oroväckande. Ur ett folkhälsoperspektiv är det bekymmersamt att antalet personer med allvarliga skador på grund av användningen kraftigt ökat. Dessutom är det oroande, såsom framgår av CAN:s drogvaneundersökningar, att det är många barn och ungdomar som har testat lustgas i syfte att berusa sig. Med hänsyn till detta finns ett behov av att begränsa försäljningen av lustgas. Socialdepartementets utredning *En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas* (SOU 2024:23) har analyserat och tagit ställning till hur lustgas ska regleras, och har också föreslagit nödvändiga författningsförslag som föreslås träda i kraft under januari 2026. Förvaltningen ser positivt på en sammanhållen och systematisk reglering inom området för att uppnå en effektiv och rättssäker tillämpning till skydd för folkhälsan med särskilt fokus på att uppnå en hög skyddsnivå för barn och unga.

Utbildningsförvaltningen tar inte ta ställning till förslaget om att Kommunstyrelsen bör besluta om ett förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer, då detta inte specifikt påverkar verksamheter inom förvaltningen där förbudet redan finns både i skollokaler samt därtill hörande utomhusmiljö. Förvaltningen ser ett fortsatt behov av att sprida information om farorna av att använda lustgas i berusningssyfte. Förvaltningen tillstyrker därför förslaget i motionen om att socialnämnd centrum ges i uppgift att i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter genomför en informationskampanj riktad till ungdomar i hela Göteborg samt deras vårdnadshavare.

Tomas Berndtsson
Förvaltningsdirektör

Maija Söderström
Avdelningschef